

Šárka RÁMIŠOVÁ, *Jak zvýšit životní úroveň? Komise ÚV KSČ pro otázky životní úrovně 1963-1968*. Diplomová práce HÚ FF JU, České Budějovice 2009, 175 s. + přílohy.

Posudek oponenta:

Druhá polovina dvacátého století patří v českých dějinách za poněkud problematickou oblast historického bádání. Široká pozornost je věnována obecně politickým dějinám a dobově symptomatickým událostem, k jakým patřily politické procesy, znárodňování či odsun německého obyvatelstva. Sociální dějiny, výzkum proměny mentalit či rozkrytí hluboké césury, kterou představoval nástup komunistické moci pro každodenní život (z jejichž stereotypů navíc ještě z větší míry vychází i vzorce chování a stereotypy současné starší a střední generace), se začínají dostávat do centra pozornosti až v posledních letech a zajímají především mladší historiky, pro něž je toto období již skutečnou historií, na níž nejsou osobně angažováni. Do této skupiny lze nyní zařadit i Šárku Rámišovou, jejíž diplomová práce, opřená o vynikající interpretaci zpráv a zápisů z plenárních zasedání komise ÚV KSČ pro otázky životní úrovně, jejíž objektivita je podtržena i snahou o komparaci se vzpomínkami a reálnými zkušenostmi běžných obyvatel, přináší celou řadu nových poznatků a závěrů.

Celá práce je vystavěna na promyšleném půdorysu, ve kterém není prostor pro v tomto typu kvalifikačních prací tak oblíbené kompilační kapitoly, vystavěné většinou na pouhém prepisování literatury. Úvodní kapitoly jsou funkčním, přehledným uvedením do problematiky domácí i zahraniční politiky československého státu, které slouží k pochopení širších souvislostí „liberálních“ šedesátých let. Zajímavé závěry přináší kapitoly, charakterizující obsahovou náplň termínu životní úrovně. Po tomto uvedení do problematiky pak následuje vlastní jádro práce – zhodnocení výzkumu, založeného na studiu pramenů z Archivu ÚV KSČ, uložených v pražském Národním archivu.

Téma životní úrovně obyvatelstva komunistického bloku má do určité míry vyšší vypovídající schopnost o strukturálních změnách společnosti než dějiny politické. Zvyšování životní úrovně a především zajištění pracovních podmínek a sociálních výhod pro všechny pracující obyvatele bylo v komunistickém bloku většinou obyvatel akceptovanou pohodlnou náhradou za omezenou občanskou svobodu, které však nebylo vzhledem k zaměření státní hospodářské politiky možné dlouhodobě udržet. Po neúspěchu pětiletky tak byly ekonomické a s nimi související sociální reformy nezbytným krokem, odvracejícím státní bankrot, které však kvůli svému dopadu zajímaly celou společnost. Obratná propagace reforem v médiích a objasnění jejich potřeby stály rovněž u kořenů vzniku známe občanské angažovanosti a

zájmu o veřejné dění v šedesátých letech. Diplomantka tyto skutečnosti ukazuje na klíčových oblastech, řešených speciálně zřízenou Komisí ÚV KSČ pro otázky životní úrovně. Interpretuje jednak ekonomické ukazatele – vývoj mzdové politiky, výši maloobchodních cen, vlastnictví a dostupnost běžného spotřebního zboží, ale i klesající populační vývoj, jehož nárůst zastavila mimo jiné i legalizace potratů v roce 1957, či úpravy pracovních podmínek. Pozornost je věnována i bytové nouzi, řešené vedle zvýhodnění soukromých stavebníků rodinných domů a družstev především konceptem panelových sídlišť, pouze vzdáleně připomínajících původní funkcionalistické představy o bydlení ze 30. let. Funkčnost celé struktury práce a interpretační hodnověrnost pak doplňují přepisy rozhovorů se čtyřmi vhodně zvolenými pamětníky, reprezentujícími širokou škálu vzdělání a dobové politické informovanosti a angažovanosti.

Celá diplomová práce je v konečném úhrnu vyzrálým, řemeslně dobře zpracovaným samostatným dílem, přinášejícím celou řadu nových poznatků a závěrů. Je z ní patrné dlouhodobé promyšlení tématu, heuristická důslednost, schopnost interpretace, ale i pečlivost při finálních korekturách, která nebývá u kvalifikačních prací pravidlem. Práci Šárky Rámišové proto s radostí doporučuji k obhajobě a nemohu ji hodnotit jinak než stupněm

výborně.

PhDr. Jitka Rauchová, Ph.D.

V Českých Budějovicích 24. srpna 2009.